

תולדות (192)

התלויה בפסיעות הרגלים והיא איסור הליכה בשבת יותר מתחום שבת ללא עירוב תחומין.
ספר "מעיינה של תורה"

בזמן שהקול קול יעקב אין הידים ידי עשו
הקל קול יעקב והידיים ידי עשו. (כו. כב)
 אמרו חז"ל בזמן שהקול קול יעקב אין הידים ידי עשו, ובזמן שאין הקול קול יעקב אז הידים ידי עשו. כלומר, בשעה שקולו של יעקב נשמע בבתי כנסיות ובבתי מדרשות אז אין ידיו של עשו יכולות לשלוט, ובזמן שאין קולו של יעקב מצפצף בבתי כנסיות ובבתי מדרשות אז עשו יכול לשלוט בידיו. יש להבין מנין לחז"ל להוסיף בפסוק את המילה "אין" ולדרוש בזמן שאין הקול קול יעקב אז והידיים ידי עשו, הרי בפסוק לא כתוב כלל תיבת אין, ואדרבה נשמע להיפך, שהקול קול יעקב והידיים ידי עשו באותו זמן? אלא ביאר "העץ יוסף" (בפירושו על איכה רבתי) וכן ה"חפץ חיים", הרי יצחק התבטא באותה שעה בלשון תמיהה על תופעה שהיתה מוזרה לו, הקול קול יעקב בעוד שהידיים ידי עשו? היה ברור ליצחק שלא יתכן שקולו של יעקב וידיו של עשו יכולים להתחבר יחד או שאני שומע קולו של יעקב, או שאני מרגיש את ידיו של עשו. מעתה מובנת יפה דרשות חז"ל, שאין קולו של יעקב וידיו של עשו יכולות לשמש באותה עת ובאותו זמן.
 בביאור ה"מתנות כהונה" על המדרש, כתב בשם מהר"י בן חביב ביאור נוסף, בתורה כתוב 'קל קול יעקב' כתיב חסר, הקל הראשון בלא וו, ודרשו חז"ל לשון קלות. היינו אם קל קולו של יעקב, שמקיל ומנמיך בתורה ותפילה, אז והידיים ידי עשו, אבל כאשר נשמע קולו של יעקב כהוגן אז אין הידים ידי עשו.

ספר "אוצרות התורה"

עד כמה יש להזהר של להנות מדבר שהשני מצטער בו
כְּשֶׁמֵעַ עֵשׂוֹ אֶת דְּבָרֵי אָבִיו וַיִּצְעַק צָעֲקָה (כו. לד)
 זעקה אחת הזעיק יעקב לעשו דכתיב "כשמעו עשו את דברי אביו ויזעק זעקה", והיכן נפרע לו, בשושן הבירה שנאמר "ויזעק זעקה גדולה ומרה עד מאוד". (ב"ר סז, ד) משמעות דברי חז"ל היא שהיתה תביעה כל שהיא על יעקב אבינו, על אותה צעקה שצעק עשיו מחמתו. הדברים צריכים ביאור, הרי על עצם לקיחת הברכות לא נתבע כלל, רק על צעקתו של עשו, קשה אם כן, איך נתבע על הצעקה שגרם מחמת לקיחת הברכות הרי לקיחת הברכות היתה בדין? יש לומר: יעקב אבינו היה ירא וחרד מה עלול לקרות כשיודע ליצחק אבינו שהוא בא במרמה, כאשר בדעתו לברך את עשו ולא אותו.

רבקה היתה עקרה מחמת ברכת לבן
רַבְקָה בַּת בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי מִפְּדַן אָרָם אַחֹת לְבֶן הָאֲרָמִי לֹאֵשָׁה. וַיִּעְתָּר יִצְחָק לָהּ לְנַכַּח אֶשְׁתּוֹ פִּי עֲקָרָה הוּא (כה. כ-)
 (כא)

רבקה אמנו היתה עקרה, מכיון שלבן אחיה ברך אותה "אחותנו את הוי לאלפי רבבה", מסביר ה"אור החיים" הקדוש, שלא יראה כאילו בשל ברכת לבן נפקדה בבנים. על כן נכתב "אחות לבן הארמי", ומיד אחר כך "ויעֲתָר יִצְחָק לָהּ... עֲקָרָה הוּא", לפני שאמר הכתוב שעקרה היא, הקדים וסיפר את הטעם לכך, שאחות לבן הרשע היא. ובספר "נפלאות מתורתך", מביא רמז על כך: ראשי התיבות של "רַבְקָה בַּת בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי". "רבבה", כמילת הברכה של לבן (בראשית כד.ט), ומיד אחר כך מבואר, שיצחק היה מתפלל אל ה', מאחר שרבקה היתה עקרה.

ספר "נמתוך האור"

וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים בְּקַרְבָּהּ וַתֹּאמֶר אִם כֵּן לָמָּה זֶה אֲנֹכִי (כה. כב)

רש"י מביא את דברי המדרש: כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר יעקב רץ ומפרכס לצאת, עוברת על פתחי עבודה זרה, עשו מפרכס לצאת. אך לשון המדרש עצמו (בראשית רבה ג.טו) שונה במעט: בשעה שהיתה עומדת על בתי כנסיות ובתי מדרשות יעקב מפרכס לצאת, ובשעה שהיתה עוברת על בתי כנסיות ובתי מדרשות נאמר שהייתה "עומדת", ואילו בפתחי עבודה זרה הייתה "עוברת"? אלא, כשהייתה רבקה אימנו הצדקת הולכת בדרך, ונאלצת לעבור על בית עבודה זרה, היא היתה רצה מהר, כדי שלא להשתהות ליד מקום הטומאה, עשו שם לב שהיא רצה מהר, ועוד רגע תתרחק מן המקום המושך אותו, לכן פירכס ורץ לצאת. אבל כשעברה על יד בית המדרש היא עמדה. לא רק שאין צורך למהר ולעזוב את המקום, אדרבה, מרוב רצונה להיות מחוברת אל הקדושה היא נשארת על עמדה, ואז יעקב מפרכס לצאת.

ספר "יחי ראובן"

עַקֵּב אֲשֶׁר שָׁמַע אֲבָרְהָם בְּקִלְיָו וַיִּשְׁמַר מִשְׁמֵרְתֵּי מִצְוֹתַי חֲקוֹתַי וְתוֹרֹתַי (כו. ה)

קיים אברהם אבינו כל התורה כולה עד שלא נתנה אפילו עירוב תבשילין. (יומא כה:). מה טעם יוצאת כאן מצות עירוב תבשילין מכלל שאר המצוות דרבנן? אלא, אמר הגאון מוילנא: באמת נאמר כאן בראשי תיבות אפילו ע"ת, ופירושו 'עירובי תחומין', דבר המתאים להידרש מהמלה 'עקב' (מלשון פסיעות הרגל), כלומר, מצוה כזו

הלכה: מעלה ושכר המחזיק לומדי תורה

כתב הרמ"א (יו"ד ס' רמ"ו ס"א): ותחשב לו כאילו לומד בעצמו. כתב הפסקים ותשובות (אות יא): ודבר זה הוא דוקא באופן שרק על ידי תמיכתו והשתדלותו של המחזיק יכול הלומד ללמוד או על כל פנים להוסיף בלימודו, אבל אם היה יכול ללמוד גם לולא התמיכה באותו שיעור שלומד עכשיו, הגם ששכרו רב ועצום, אין שכרו ממש כמו הלומד אלא פחות מזה. ומה שכתב הרמ"א שהמחזיק לומדי תורה נחשב לו כאילו לומד בעצמו, הכוונה שהוא ממש כמו הלומד עצמו, הן לגבי השכר והן לגבי כל המעלות והזכויות שנאמרו בלומדי התורה, וזכות זו מגנא ומצלא עליו, וניצול במיתה, ומיצר הרע, וזוכה שיתכפרו עוונותיו, וזוכה לבנים חכמים וקדושים, וכן יזכה לעתיד לבוא לידיעת התורה אפילו אם הוא עם הארץ גמור, ואף בעולם הזה יש לו סיעתא דשמיא לחדש בתורה.

ספר "פסקים ותשובות"

פתגם: היום הוא דרך הטבע לתת לאתמול הזדמנות

ספר "שמחלה"

נוספת

חקירה: תורם מן הרעה על היפה

האיסור בכך שתורם מן הרעה, או בכך שאינו תורם מן היפה (הגר"ח סטנסיל קפט) **ספר "קובץ יסודות וחקירות"**

סיפור: דוגמה מאלפת

בבית כנסת של עמי הארצות נתמנה רב' עם הארץ דרש הרב' לפני קהל עדתו והשמיע דבר תורה על פרשת השבוע. הקניטו אחד השומעים ואמר: רבי לפני שבוע שמעתי אותם הדברים ממש, מלה במלה, מפי אחד המגיידים בעיר. ומה בכך? הצטדק הלה, הנה גם דוד המלך בכבודו ובעצמו העתיק בתהלים שלו פרקים שלמים, מלה במלה מתוך הסידור.

ספר "חד וחלק" חלק א'

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, אברהם בן רחמונא רינה בת פיבי, נחום בן שמחה, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, גלדיס קמונה בת רחל. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה

בילקוט אכן נאמר שכשנודע ליצחק שניטלו ממנו הברכות במרמה סבר לקלל את יעקב, אך הקב"ה מנע אותו מכך. לכן היה יעקב בחשש עצום מה יעשה יצחק כשתגלה לו האמת שהוא בא במרמה, לכן כאשר נכנס עשו המתין יעקב מאחורי הדלת, לדעת מה יהא בסופם של הברכות. וסימן זה היה בידו, אם יצווח עשו הרי שהברכות נשארו ביד יעקב, כי מיאן יצחק לתת לעשו והם נשארות אצלו. על כן כששמע יעקב את צעקתו של עשו שמח שמחה גדולה, כי עתה הוא בטוח שהברכות נשארות בידו ואביו לא כועס עליו. על שמחה זו שבאה כתוצאה מצעקת עשו מצער נפילתו, נפרע הקב"ה מבניו אף שהברכות ניתנו לו בדין מכל מקום לא היה לו לשמוח בשעה שעשו מצטער.

ספר "לחתך עליון"

יצחק מקרב את יעקב

ויקרא יצחק אל יעקב ויקראו אתו (כח. א)

הנה מובא במדרש (רבה וזאת הברכה): יצחק סיים בקריאה, שנאמר: ויקרא יצחק אל יעקב ויברך אותו, אמר יעקב: אף אני פותח בקריאה, שנאמר: ויקרא יעקב לבני. יש לפרש, כי אחר שנטל יעקב את הברכות מאביו במרמה, שהרי אמר: אנכי עשו בכורך, היה יעקב מתבייש להפגש ולהתראות שוב עם אביו, מפני שציער אותו שנאמר: ויחרד יצחק חרדה גדולה, ולכן היה יעקב מתחמק מלהפגש עם יצחק אביו, עד שקראו יצחק בלשון חיבה, שנאמר: ויקרא יצחק אל יעקב, ואין קריאה אלא לשון חיבה, שהרי המלאכים משתמשים בו דכתיב: וקרא זה אל זה ואמר, ואז מצא יעקב אומץ לבוא לפניו ולקבל את ברכתו. ואף השבטים היתה בלבם הרגשה כבדה על מעשיהם במכירת יוסף, שגרמו לאביהם צער גדול ורב במשך עשרים ושתיים שנים, ומפני כך כל זמן ששהו במצרים נמנעו מלבוא ולהפגש עם אביהם מפני הבושה, עד שהרגיש יעקב אביו בדבר, וקרא אליהם בלשון חיבה לקרבם אליו ולברכם קודם פטירתו, וכדרך שנהג עימו יצחק, ועל כן אמר: אף אני פותח בקריאה (חיבה) שנאמר: ויקרא יעקב אל בניו.

רב עובדיה יוסף זצ"ל בספרו "משוש תבל"

וישמע יעקב אל אביו ואל אמו (כח. ז)

מדוע לא נכתב ביתר קיצור: וישמע יעקב אל אביו ואמו. ברם שתי מצוות נפרדות קיים כאן יעקב אביו, מצות אביו ומצות אמו. שכן, אביו ציוה עליו ללכת לפדן ארם, כדי למצוא שם את זווגו, ואילו אמו ציוותה עליו לברוח לפדן ארם, כדי לברוח מידי עשו. יעקב בצדקתו כיוון לשני הדברים והלך לפדן ארם כדי לברוח וכדי לישא אשה. זהו שמדגיש הפסוק כי שמע יעקב אל ציווי אביו ואל ציווי אמו, ועשה את שעשה מפאת כל צווי בפני עצמו, והיה כאן כיבוד אב לבד וכיבוד אם לבד.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות"

